

We Lwowie dnia 1. kwietnia 1900.

Dodatek ogłoszeniowy do 7-go nru. Czasopisma Towarzystwa Aptekarskiego

Treść Nr. 7-go Czasopisma.

Tran rybi przez B. M. — Kronika naukowa. Nowe leki — Sprawy zawodu aptekarskiego: Sprawozdanie z 4-go posiedzenia Wydziału; Sprawozdanie kasowe od 2. września 1898 do 1. stycznia 1900 r. Fundusz emerytalny; Komitet gospodarczy IX. Zjazdu lekarzy i przyrodników polskich (ciąg dalszy): Wiadomości bieżące. — Ogłoszenia.

Kalendarz farmaceutyczny

na rok 1900

Cena w oprawie 1 zł. 60 ct.

TREŚĆ:

Przepisy i taksy pocztowe, telegraficzne i wekslowe. Liczne tablice. Nowe leki dokładnie zebrane. Badanie wody ze stanowiska higienicznego. Notatki z receptury. Mieszanki ochładzające, ogrzewające, niebezpieczne i t. p. Synonimy niektórych środków. Oznaczanie ciężaru właściwego z licznymi rysunkami. Ważniejsze rozporządzenia. Spis aptek i t. d.

zawierająca
żelazo i arsen.

Nadzwyczaj skuteczna
w niedokrewności, choro-
bach kobiecych i tychże
następstwach, w chorobach
nerwowych i skórnych itd.

Sprzedaż we wszystkich aptekach i składach.

HENRYK MATTONI, Wiedeń.

Uniwersytet Medyczny w Lublinie

nr inw.: CZ14b - 432

BG 90595/1900/30/7

Własne malarne szkła i porcelany

Kompletne urządzenia aptek

Karol Franke, Praga
Karolinenthal Vitekgasse 14
[15]

Biuro chemiczno-techniczne

Dra Jürgensena, Boumlicherz

Całkowite urządzenia fabryk chemicznych i pracowni. Wszelkie aparaty dla wielkiego i małego przemysłu chem. Ważne dla pp. Aptekarzy i Drogerzystów. Biuro udziela wszelkich recept i przepisów, wchodzących w zakres **małego przemysłu chem.** jako to nap.: do fabryk wódek, likierów, surogatów kawy, win owocowych, miodu, octu etc. etc. dalej szuwaksu, smarów, atramentu, lakierów pokostów, etc. etc. perfum, wody do ust, środków dezynfekcyjnych, pudru etc. etc. przepisy na plastry, maści i t. p.

Adres: Chorążczyzna 17 Lwów.

Przybory służbowe dla Położnych

według rozporządzenia c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 10. września 1897 (Dz. u. p. Nr. 216). w eleganckiej kasetce niklowanej okrytej płótnem nieprzemakalnym oferuje pp. Aptekarzom **po cenie 12 złr. franco**

Droguerya Emanuela Schenkra

magistra farmacyi

we Lwowie ul. Słoneczna 1. 15.

Upraszam wszystkich P. T. panów kolegów, stale w zawodzie pracujących, którzy dotychczas dat statystycznych t. j. rok wstąpienia do zawodu i uzyskania stopnia magistra farmacyi nie nadesłali, ażeby to w jak najkrótszym czasie uskuteczniłi, gdyż w przeciwnym razie w wyjść mającym szematyzmie z własną szkodą pominięci zostaną.

Emil Jeziński

apteka Mikolasza — Lwów.

Asystent farmacyi katolik

pracujący już kilka lat w zawodzie
poszukuje posady w miejscach kąpielowych lub na prowincyi.

Wiadomość w Redakcyi Czasopisma.

CUKIER MLECZNY

FARM. GERM. III.

najdokładniej proszkowany

 z gwarancją czystości

ma na składzie

dla hurtownych składów po cenach niskich

BUKA mleczarnia i fabryka mączki cukrowej.

BUK w Poznaniu.

Buk'er Molkerei u. Milchzucker Fabrik. Buk in Posen.

Magnesium sulfuricum

venale 100 kg 20 koron }
purissum 100 kg 36 koron } wyrób własny

Pastyłki sublimatowe prof. Dra Obalińskiego

niezawijane 1 gr. **C.** w słoiku 1 k. 80 h., niezawijane $\frac{1}{2}$ gr. **C.**
w słoiku 1 k. 20 h., niezawijane 1 gr. **M.** 14 kor., niezawijane $\frac{1}{2}$ gr.
M. 10 koron.

Pastyłki zawijane w rurkach szklanych, odpowiednio
drożej, poleca:

FABRYKA Opatrunków CHIRURGICZNYCH

i przetworów farmaceutycznych

M. L. DOBROWOLSKIEGO

W PODGÓRZU

(dom własny).

KRAJOWA FABRYKA Opatrunków chirurgicznych

Dra Bern. J. Hausmana

Mag. farm. we Lwowie.

Poleca P. T. Kolegom watę Dra Brunsza chemicznie
czystą i odtłuszczoną, gazy jak najsumienniej impregnowane
i wszelkie inne opatrunki w pięknym opakowaniu.

Plastry Dittricha i oryginalne amerykańskie, oraz wszel-
kie artykuły gumowe i kauczukowe utrzymuje stale na
składzie.

Wykonanie zamówień rzetelne i szybkie.

Ceny umiarkowane

Cenniki darmo i opłatnie.

CZASOPISMO TOWARZYSTWA APTEKARSKIEGO.

Wychodzi 1. i 15. każdego miesiąca, w objętości 1—1½ arkusza.

Prenumerata wynosi 630; dla członków Towarzystwa rocznie 4 zł. 30 ct.; półrocznie 2 zł. 20 ct.; w Warszawie rocznie 5 rs. 00 kop.; na prowincyi w Król. Polskiem i Ces. Rosyjskiem, z przesyłką, 5 rs. 20 kop.; w Niemczech rocznie 12 Mk.; w Belgii, Francyi i Szwajcaryi 15 frank.

Cena ogłoszeń wynosi 6 ct. od wiersza (petit); przy większych i rocznych ogłoszeniach taniej.

Wszelkie korespondenecy dotyczące redakcyi adresować należy do redaktora Lwów, ulica Pańska l. 22.

Adres administracyi: ulica Pańska l.

Redaktor: Bronisław Koskowski.

Tran rybi.

Już Pliniusz w XXXV książce swego dzieła wspomina o tłuszczu z ryb dobywanym, służącym do nadawania jasności oczom. Właściwego obecnie używanego tranu nie znał on, gdyż ten otrzymywanym jest z ryb, zamieszkujących morza północne. W rozdziale 38 mówi o tem, że wątroba delfina usuwa przypadki febrы. W ciągu szeregu wieków stale używały różne narody tłuszcz rybi, jako pokarm lub też środek leczniczy, lecz nauka nic o nim nie wspominała, aż do początku obecnego stulecia.

Pomimo to, że tłuszcz wielorybi, i sztokfiszowy używany był przez mieszkańców krain północnych jako pożywienie, że zastępował on oliwę roślinną i masło u całych narodów; pomimo, że narody te usuwały przy jego pomocy reumatyczne i podagryczne bóle, — nie był on jednak uważany za lekarstwo. A jednak już w średnich wiekach stanowił on przedmiot międzynarodowego handlu i dawał zatrudnienie tysiącom ludzi.

Główne ilości tranu leczniczego wyrabiane są z wątroby sztokfiszowej i tłuszczu wieloryba. W pierwszych dziesiątkach obecnego stulecia w połowie sztokfiszowej przyjmowało udział około 6000 statków i złowiło około 36 milionów ryb.

Jeśli policzyć te nieskończone ilości małych rybek, ginących nawet przy obecnych ulepszonych systemach rybactwa, zdumiewać się trzeba nad płodnością ich bezgraniczną. Lenwenhock naliczył jednej samicy 9.344.000 jajek. To tłumaczy nam przyczynę, dla której połów sztokfiszowej jest rok rocznie tak nadzwyczajnie wielkim.

Tarcie się ma miejsce od listopada do kwietnia. Młode są zdolne do rozmnażania się w 5 roku życia. Sztuczne rozmnażanie prowadzono po raz pierwszy w r. 1878—1879 w Fonchester. Teraz produkcya roczna dochodzi do 100 milionów jajek rocznie.

Inc 206/5 2/58

Sztokfisz jest pożyteczny we wszystkich swych składowych częściach. Mięso, wysuszone na kijach, dzięki świetnym środkom komunikacyi dochodzi do wszystkich krajów. Język, na świeżo, lub solony uważany jest za delikates. Pęcherz służy do wyrobu kleju. Głowy i szkielet idą na pokarm dla psów północnych; nawet i krowy niemi nie gardzą. Wątroba jest wspaniałym przysmakiem, ale przez wzgląd na to, że ona to właśnie jest zbiornikiem cennego pod względem lekarskim tranu, służy do jego wyrobu.

Gade stwierdził, że sztokfisz najlepiej lubi wodę, mającą 5° ciepła i że dąży on zawsze w jej kierunku. Rząd norwegijski na tym fakcie opiera kierownictwo połowu tych ryb i prowadzi kontrolę temperatury wody. Poszczególne notatki drogą telegraficzną schodzą się w jednym punkcie centralnym, a z tego punktu rybacy dostają wskazówki przy pracy. W r. 1893 centralna stacya dostała około 84 tysięcy takich depesz.

Przy połowie sztokfiszy pracowało w pomienionym roku 40.000 ludzi, zrozporządzających 600 statkami. W roku 95 było w ruchu aż 7.500 statków rybackich. Połów dał 40 milionów sztokfiszy. Jeśli policzyć po 4¹/₂ kilo sztukę — zobaczymy, że połów dał 180 milionów kg.

Cała ta zdobycz musi być użytą na konserwy, soloną lub prażoną.

Wytapianiem tranu z wątroby, zajmuje się 52 fabryki parowe.

* * *

Lekarze angielscy zwrócili uwagę na lecznicze własności tranu już w roku 1782. Kay, Persival i Bardsey wypróbowali działanie tranu przy leczeniu podagry, reumatyzmu, skrofulów, wysypek i wogóle chorób, które lud sprowadza do »nieczystości krwi« przekonali się o jego nadzwyczajnej skuteczności i poczęli robić starania o rozpowszechnienie go jako lekarstwa.

Pierwszym niemieckim lekarzem był radca dworu dr. Leherer. On to nadał tranowi dotychczas używaną oficjalną nazwę *Ol. Jecoris Aselli* i od roku 1822 stosował w swej praktyce. Dobre jej rezultaty skłoniły Profesora Uniwersytetu Marburgskiego Wurzera do chemicznej analizy tranu.

Waga gatunkowa tranu Wurzera wynosiła 0,923; barwa: żółta. Składu chemicznego Wurzer nie określił dokładnie. Zrobił to Marder aptekarz z Gummerzbachu.

On to określił ilościową zawartość kwasu oleowego, margarynowego, gliceryny i innych i żądał przepisywania go przez lekarzy. W r. 1839 Gmelin i Marchand skonstatowali, że w tranie rybim stale znajduje się pewna ilość jodu. De Jongh w r. 1843 stwierdził obecność gadoiny, a po nim zajmował się cały szereg aptekarzy, chemików i farmakognostów studjami nad tranem w celu wypracowania metod, wykrywania podrabiań tranu rybiego przy pomocy tłuszczu z psów morskich i t. p.

W r. 1885 wykrył Allen cholesterynę, a Buctena dowiódł, że kwas gallusowy i barwniki, omawiane przez de Jongh'a nie są za-

warte w tranie, że akcja z kwasem siarkowym spowodowaną jest nie przez te barwniki lecz przez cholesterinę.

Do początku lat sześćdziesiątych sądzono, że ciemny tran posiada lepsze właściwości lecznicze, niż przejrzyste gatunki. Nareszcie po 60 roku kupiec berliński Baschin począł puszczać w obieg czysty i klarowny płyn pozbawiony ostrości zapachu i smaku. To wywołało wojnę konkurencyjną z aptekarzami, mającymi dotychczas monopol sprzedaży detalicznej, lecz po kilku latach jasny gatunek zwyciężył.

Od całego szeregu lat starano się zmienić formę tłustego płynu o nieapetycznym wyglądzie. To rzuciło na rynek cały szereg różnych preparatów tranowych w rodzaju pigułek, syropów, ciasteczek, kapsulek i t. p. Dodawano różne przymieszki jak: żelatynę, sól, sacharynę, eter, chloroform i wiele innych. Rozmaite z tych preparatów były i są przedmiotem patentów.

Który ze składników chemicznych tranu jest czynnym fizjologicznie, jest dotychczas rzeczą nierozstrzygniętą i sporną. Wiggers zaznaczył w roku 62 czy 63, że znaczenie lecznicze tranu przypisać należy nie zawartości jodu, nie samemu działaniu tłuszczu, lecz, że w tłuszczach znajdująca się muszą jeszcze takie, nieznanne dotąd, związki, które odgrywają czynną rolę terapeutyczną. Zdaje się, że są to produkty zmodyfikowanej żółci. Nowe odkrycia Baumana skłaniają coraz więcej do silniejszego zwracania uwagi na tran i do polecania go, jako środka leczniczego. Choć nie jest rozstrzygniętą rzeczą, które składniki odgrywają rolę terapeutyczną, faktem jest jednak, że organizm ludzki wielce łatwo przyswaja sobie ten tłuszcz i z wielkim dla pożytkiem. Są tacy, co twierdzą, że z wprowadzeniem tranu do spisu lekarstw skutecznych, życie ludzkie przedłużyło się o 8—10 lat.

Jeszcze słów kilka o ilości produkowanego tranu. W r. 1873 z Bergen (Norwegia) wytransportowano 54.774 tonny (po 1000 kg); w r. 1877 już 78415 t. a w r. 1879 84.590 t.

Po za Norwegią masy całe wyrabiane są w Stanach Zjednoczonych, Kanadzie, Anglii i Niemczech.

B. M.

Kronika naukowa.

Odróżnianie i izolowanie laseczników tyfusu i kątncy. A. Mańkowski z Kijowa wskazuje na sposób szybkiego odróżnienia laseczników tyfusu i kątncy (*bacterium coli*), posiłkując się mieszaniną następującą do barwienia odżywek. Składa się ona z dwóch płynów A i B.

Płyn A otrzymuje się przez nasycenie 1°/₀-go roztworu ługu potasowego kwasną fuksyną, aż do wystąpienia wyraźnego ciemno-brunatnego zabarwienia.

Płyn B — jest to nasycony roztwór indygokarminu.

Do mieszaniny bierze się płynu A—2 ctm. sześć., płynu B—1 ctm. sześć., i wody destylowanej 22 ctm. sześć. Otrzymuje się płyn ciemnoniebieski, odczynu bardzo słabo zasadowego. Płyn dodaje się kroplami do odżywek, aż do zabarwienia jej na kolor błękitny lub fioletowo-błękitny

oddziaływanie podłoża musi przytem być zupełnie obojętne. Samą próbę wykonywamy w sposób następujący :

Bierzemy trzy próbówki agaru, zabarwionego na fioletowo-błękitny kolor według powyższych wskazówek. Do pierwszej wprowadzamy laseczniki tyfusu, do drugiej laseczniki kątnicy, trzecia zaś służy do kontroli.

Po 30—72 godzinach w pierwszej otrzymamy zabarwienie malinowo-czerwone, w drugiej zaś — z początku niebiesko-zielone, które potem znika, trzecia naturalnie przostaje bez zmiany.

Tablica poniższa uwidoczni różnice.

Próbówki	Zabarwienie normalne po dodaniu mieszaniny	Po upływie 32—72 godzin po wprowadzeniu laseczników	
		tyfusu	kątnicy
Pierwsza	fioletowo-błękitne	zabarwienie malinowo-czerwone.	—
Druga		—	zabarwienie niebiesko-zielone, znikające.

Tą samą zmianę zabarwienia można spostrzegać, jeżeli na 2—3 dniowe hodowle lasecznika tyfusu i kątnicy na agarze puścimy za pomocą pipetki 1—2 krople powyższej mieszaniny.

Hodowle tyfusowe natychmiast czerwienieją, a hodowle lasecznika kątnicy barwią się na zielono-błękitny kolor, który wkrótce znika.

Sposób ten autor wypróbował na czterech hodowlach tyfusowych różnego pochodzenia i 3 hodowlach lasecznika kątnicy.

Do izolowania laseczników tyfusu brzuszego i kątnicy A. Mańkowski proponuje podłoże, składające się z odwaru grzybów, z zawartością $1\frac{1}{2}\%$ agaru, 1% peptonu i $\frac{1}{2}\%$ chlorku sodu. Odżywka powinna być przezroczysta, o ciemno-brunatnem zabarwieniu, odczynu obojętnego.

Laseczniki kątnicy rozwijają się na niej szybko i dają na powierzchni podłoża srebrzystą, białą, suchą błonkę; tyfusowe zaś hodowle wyrastają powolniej i mają wygląd przezroczystej, wilgotnej, błyszczącej smugi. Po upływie 24 godzin w hodowlach lasecznika kątnicy widzimy fermentację odżywki i wydzielanie się pęcherzyków gazu, w tyfusowych zaś hodowlach nic podobnego stwierdzić nie można. Jeżeli zabarwimy agar grzybowy powyższą mieszaniną, podaną przez autora, zmiany koloru podłoża z ciemno-fioletowego na czerwony pod wpływem kolonii lasecznika tyfusu i na niebiesko-zielony z następczem odbarwieniem pod działaniem kolonii *bacillus coli* — występują bardzo wyraźnie.

Autor poleca powyższą odżywkę do hodowania laseczników tyfusu i kątnicy ze względu, że inne bakterje źle się na niej rozwijają i hodowle pomienionych laseczników na takim podłożu mają wygląd charakterystyczny.

(Gaz. Lekar.)

Nowe leki.

Betulina i listulina. Betulina, otrzymana z *Betula alba*, posiada pozór $C_{36}H_{56}O_3$. Przy ogrzewaniu tego związku do $266^{\circ} F$. tworzy się bezwodnik. Nie posiada smaku ani zapachu, punkt topliwości przy $496^{\circ} F$. przechodząc w olejowaty płyn i w prądzie powietrza sublimuje się. W wodzie związek ten nie rozpuszcza się zupełnie i łączy się ani z kwasami ani z zasadami. W wysokoku rozpuszcza się dość trudno, w eterze oleju terpentynowym i migdałowym łatwo. W kwasie siarkowym rozpuszcza się prędko, lecz spokojnie, dając roztwór, tworzący z wodą białą twardą masę. Kora *Betula alba* zawiera 10 do 20% betuliny. Betulina otrzymuje się przez prasowanie w formach grubo sproszkowanej zewnętrznej kory *Betula alba*, zmieszanej z roztworem 1%—8% saletry. Otrzymane w ten sposób kawałki poddaje się suchej destylacji w prądzie powietrza (który należy regulować), przytem wydziela się para betuliny. Preparat ten używa się pod postacią płótka, nasyconego bezwodnikiem pyrobetuliny, dalej w proszkach, pastach, maściach z lanoliną lub wazeliną i jako plaster listulinowy, kolodion i olej listulinowy.

Błękit acetyloleukoetylenowy. Związek ten otrzymuje się na tej drodze, co i związek metylowy. Wprowadzona grupa etylu podnosi terapeutyczne działanie tego związku. Krystalizuje w postaci białych twardych igieł, punkt topliwości których $179-180^{\circ} C$. Rozpuszczalność i reakcje są bardzo podobne do takowych w związkach metylu.

Caseon Plasmon. Nowy środek odżywczy z białka. Preparat ten znany pod postacią jasno-żółtego ziarnistego lub miazgkiego proszku bez zapachu, z przyjemnym delikatnym smakiem, przypominającym mleko słodkie. Z zimną wodą tworzy galeretę, z gorącą zaś — płyn podobny do mleka. Caseon otrzymuje się z mleka. Skład caseonu: N. 12.39%, pierwiastków białkowych 78.94%, tłuszczu 4.29%, cukru mlecznego 4.70%, popiołu 77.9%.

Calmin. Związek antipiryny z heroiną. Zaleca się przy nerwozie, duszności, astmie i t. p.

Chloroeton jest to nazwa nowopowstała w Ameryce dla Acetonchloroformu $(CH_3)_2(OH).CCl_3$.

Acidum Solanthicum. Ludwigi i Kromayer otrzymali z nasion słonecznika, *Helianthus annuus*, kwas heliantowy $C_{14}H_{18}O_4$. W. Bräutigam (Pharm. Zeit.) otrzymał z soku łądygi i kwiatów nowy kwas $C_9H_{10}O_{10}$, który przedstawia się w postaci rozetki z białych kryształów; kryształy te topią się przy $144^{\circ} C$ i przestają się bez rozkładu. Kalium solanthicum wykrywała się z wodnego roztworu w postaci jednokrotnych tabletek. Sól wapniowa krystalizuje w postaci szerokich igieł, zebranych w pęczki.

Gelosa — część składowa działająca żelatynę odżywczej, otrzymanej z agor-agoru.

Igazol — pochodne formaldehydu, używane w postaci pary w suchotach płucnych.

Sprawozdanie z administracji Galicyjskiego Towarzystwa aptekarskiego

L.	P r z y c h ó d	Kwota w. a.	
		złr.	ct.
1	Saldo kasowe (gotówka z dnia 28/9 1898 . .	205	80 ¹ / ₂
2	Nadwyżka w kasie dn. 28/9 1898 znaleziono (przy szkontr.)	10	—
3	Gotówka jako Saldo z rachunkiem admin. domu (ks. kas. oszcz.) przez p. Blumenfelda n. 2S/9 1899 przedłoż.	294	66
4	Na poczet wkładek od członków wpłynęło a to: a) zaległości po dzień 28/9 1898 564 złr. 23 ct. b) na fundusz zapomogowy (od 1/10 1898 627 złr. 25 ct. c) na fundusz obrotowy (od 1/10 1898 627 złr. 25 ct. (po odtrąceniu storna Sklepiński 15 złr. i Zahradnik 10 złr. = 25 złr.) .	1818	73
5	Zwrot pożyczek udzielonych (wraz z odsetkami)	351	22
6	Odsetki (kupony) od papierów wartościowych	28	50
7	Odsetki dopisane po dzień 1 stycznia 1900 do kapitałów złożonych na 10-ciu książeczkach oszczędn.	447	69
8	Przychód ogólny z administr. własnego domu (ręcz.)	2266	49
9	Przychód ogólny z wydawnictwa czasopisma (storno 3 złr.)	922	98
10	Przychód ogólny z wydawnictwa dzieł własnych (za komentarz Zajączkowskiego)	63	70
11	Przychód ogólny ze stręczenia kondycyi (etc.)	37	—
12	" " na poczet kosztów administr.	—	50
13	Dobrowolne datki na fundusz emerytelny (żela- zny) i wpisowe członków	577	95
14	Przychód z czytelnicy (za sprzedane dzienniki) .	16	50
Razem . . .		7041	72 ¹ / ₂

Skarbnik:
Antoni Ehrbar.

Sekretarz:
Julian Hausberg

Komisya rewizyjną z ramienia
Jakób Piepes Poratyński

Komisya rewizyjną z ramienia
Jakób Beiser

kasowe

za czas od 2 września 1898 do 1 stycznia 1900.

L.	R o z c h ó d	Kwota w. a.	
		złr.	ct.
1	Udzielone zaliczki zwrotne (pożyczki)	457	50
2	„ „ bezwrotne (zapomogi)	429	—
3	Udział półroczny do »Związku Towarz. farmac. Austrii«)	40	50
4	Zwrot nadpłaconych kwot długu	3	90
5	Zwrot długu własnego (hypoteczny do gal. Kasy oszczęd. po odtrąceniu storna 300 złr.	583	79
6	Wydatki administracyi domu	465	33
7	Wyrównane zaległości z wydawnictwa czasop. aptek. po dzień 1/1 1899	902	71
8	Na wydawnictwa czasopism aptek. w r. 1899	400	—
9	Koszta administracyi (lokal, woźny etc.)	1261	97
10	Biblioteka (nowe książki rachunek od r. 1897)	88	34
11	Czytelnia (opał, światło dzienniki)	165	—
12	Wydatki przygodne wedle uchwał wydziału)	179	50
		4957	54
Saldo kasowe z dnia 1 stycznia 1900		2064	18 ¹ / ₂
Razem		7041	72 ¹ / ₂
Na Saldo kasowe składa się :			
1)	odsetki dopisane do kwot 10 książeczkach gal. Kasy oszczędności	447	69
2)	książeczka kasy oszczęd. Nr. 52906	294	66
3)	„ „ „ „ 102530 (kwota złożona z nadwyżki kasow.	1100	—
4)	Gotówka w podręcznej kasie skarbnika	221	83 ¹ / ₂
Razem		2064	18 ¹ / ₂

We Lwowie dnia 1-go stycznia 1900.

Prezes :

Walery Włodzimirski

Walnego Zromadzenia

Władysław Gruszczyński

Sprawy zawodu aptekarskiego.

Sprawozdanie

4-go posiedzenia Wydziału galic. tow. aptek. odbytego dnia,
16-go lutego 1900.

Przewodniczący prezes galic. tow. aptek. p. Fryderyk Dewechy.
Sekretarz, Julian Hausberg.

Obecni członkowie Wydziału pp. Bezucha, Gruszczyński, Jezierski, Moczulski, Piepes-Poratyński Jan, Rein, Dr. Rucker, Starczewski i Zeimer.

Kol. Starczewski proponuje wyeliminowanie z listy dłużników tych; którzy pomarli i takich, którzy przebywają poza granicami państwa, lub też nieznanego są pobytu. Ponieważ jednak agendy te poruczone zostały wybranej *ad hoc* komisji procesowej, a nado posiedzenie niniejsze zwołaniem zostało celem powzięcia uchwały co do jubileuszu seniora gremium pana Jakóba Piepesa-Poratyńskiego, zaniechano odczytywania teje. Uchwalono tylko na wniosek pana Jana Piepesa-Poratyńskiego założyć księgę strat.

Kol. Rein zdaje następnie sprawę, co do terminu odbyć się mającego bankietu dla seniora p. Piepesa-Poratyńskiego po odbytem poprzednio porozumieniu się z aptekarzem p. Karolem Sklepińskim. Pan Sklepiński oświadczył, że propozycję Wydziału odroczenia terminu bankietu na dzień 20. b. m. a to z różnych powodów i tak w pierwszym rzędzie zamówionej już na ten cel sali na Strzelnicy miejskiej, zamówionych dań, wysłanych zaproszeń, zamówionej muzyki i innych przeszkód technicznych, należy odrzucić.

Dr. Rucker uznaje te przeszkody już i ze względu na okoliczności, że dnia 22. wskutek otwarcia Rady Państwa w Wiedniu obecność posła p. Jakóba Piepesa-Poratyńskiego tamże jest niezbędną, zarzucą jednak, że nie umieszczono żadnego zaproszenia poza miejscowyn: członkom w »Czasopiśmie aptekarskiem«, niepewność terminu zaś nie może być zasłoną nie wysłania takowych ponieważ tenże mógł być zakomunikowany listownie.

Po burzliwej na ten temat dyskusji uchwała Wydział, by tow. aptek. oficjalnie brało udział w bankiecie i rozesłało do obcych korporacyj farmaceutycznych zaproszenie w języku niemieckim a względnie polskim.

Wkońcu proponuje Dr. Rucker, by urgensa wszelkie przez komisję procesową wysłać się mające, podpisywali wszyscy członkowie teje komisji.

Na tem posiedzenie zamknięto.

Sekretarz:
Julian Hausberg.

Prezes:
Fryderyk Dewechy.

Na fundusz zapomogowy żelazny.

Farmaceutów galicyjskich złożono:

Kol. Józef Rohm aptekarz z Jarosławiu koszta wynikłe ze sporu prawnego z p. Krynickim dro- gista z Sanoka	51 kor.
Z puszki umieszczonej w Czytelni galic. Tow. aptekarzkiego	4 kor. 85 h.
Razem	55 kor. 85 h.

Pamiętajcie P. T. koledzy przy każdej sposobności o funduszu zapomogowym i zasilajcie go coraz to nowymi choćby najskromniejszymi darami.

Inne narody powołują do życia przy pomocy składek centowych olbrzymie instytucje; my starajmy się, żeby nasz fundusz zapomogowy mógł jak najprędzej rozpocząć swoją humanitarną działalność i ażebyśmy tym sposobem, pozostawionym na łasce losu w żmudniej pracy osiwiiałym kolegom dali możność używania odpoczynku i spokoju bodaj w dniach ostatnich.

Fryderyk Dewechy
prezes.

B. Samodzielne wykłady i demonstracje zgłoszone po dzień 1. lutego 1900 r.
Ostateczny termin zgłaszania wykładów upływa z dniem 1. czerwca 1900 r. Do zgłoszeń powinno być odrazu krótkie streszczenie wykładu dla „Dziennika Zjazdu“.

(Ciąg dalszy)

X. Sekcja psychologiczna.

1. A bramowski. »Psychologia syllogizmu«. (28)
2. Appel. »Poczucie językowe ze stanowiska psycholog.«. (29)
3. Dawid. »O właściwem zastosowaniu prawa Web-era do pojęć »fortune psychique« i »fortune morale«. (30)
4. Dawid. »O psychologicznej podstawie klasyfikacji sądów«. (31)
5. Dawid. »O zasadzie odpowiedniości między procesami psychicznymi a mózgowymi«. (32)
6. Dr. E. Flatau. »Znaczenie anatomii i fizjologii mózgu dla wyjaśnienia zjawisk psychicznych«. (33)
7. Karpowicz. »Co w sprawie wychowania wspólnie zdziałać możemy?« (34)
8. Dr. Korniłowicz. »Historyczne przedstawienie pojęcia woli«. (35)
9. W. M. Kozłowski. »Połączenie chemiczne jako problemat teorii poznania«. (36)
10. Adam Mahrburg. »Krytyka intelektualizmu w psychologii społecznej«. (37)
11. Adam Mahrburg. »Co należy rozumieć przez syntezę psychiczną?« (38)
12. Dr. Massonius. »Zasada przyczynowości w psychologii«. (39)
13. Dr. J. Ochowicz. »Stosunek psychologii do pedagogii«. (40)

14. Dr. Radziwiłłowicz. »Terminologia psychologiczna«. (41)
15. Prof. H. Struve, (tytuł wykładu podany będzie później) (42)
16. Dr. Wizel. »Stosunek psychologii do psychiatrii«. (43)
17. Dr. Wizel. »Mechanizm psychiczny powstawania urojeń«. (44)

XI Sekcja anatomiczno-fizjologiczna.

1. Dr. Edward Flatau i Dr. Bronisław Sawicki (Warszawa) »Badania doświadczalne i drobnowidowe z dziedziny chirurgii nerwów obwodowych« (na posiedzeniu wspólnem Sekcyj medycyny teoretycznej z Sekcją chirurgiczną). (45)
2. Dr. Jan Pruszyński (Warszawa). »Zakończenie nerwów w sercu«. (46)
3. Dr. Jan Pruszyński (Warszawa). »Zachowanie się terpenów w ustroju«. (47)

XII. Sekcja patologiczna.

1. Dr. Julian Steinhaus (Warszawa). »O mięsakach«. (48)
2. Dr. Jan Pruszyński (Warszawa). »W sprawie dżumy. (Badania chemiczno-biologiczne)«. (49)
3. Dr. Jakowski (Warszawa). »Udział drobnoustrojów w powstawaniu zakrzepów«. (50)
4. Porównaj XI. 1. (45)

XIII. Sekcja medycyny wewnętrznej.

1. Dr. Witosław Dąbrowski (Warszawa). »Alkohol jako środek leczniczy ze stanowiska klinicznego«. (51)
2. Dr. J. Goldbaum (Warszawa). »O zastosowaniu elektryczności w leczeniu chorób przewodu pokarmowego«. (52)
3. Dr. Walenty Jeż (Wiedeń). »Pogląd na leczenie chorób ostrych«. (53)
4. Dr. Jেকেles. »O zasadach termo-, mechano- i kinesiterapii, ich uprawnieniu i stosowaniu«. (54)
5. Dr. Wawrzyniec Kędzior (Kraków). »O leczeniu blednicy«. (55)
6. Doc. Dr. Ludomił Korczyński (Kraków). »O rodzajach ciałek białych w płwocinie«. (56)
7. Dr. Stanisław Kwiatkowski (Kraków). »*Asthma bronchiale*«. (57)
8. Dr. Adam Lande (Warszawa). »O tak zwanej niedomodnerek«. (58)
9. Dr. Ignacy Lemberger (Kraków). »Pogląd na najnowsze leki ze stanowiska chemicznego, farmakologicznego i leczniczego«. (59)
10. Dr. Józef Zawadzki (Warszawa). »Dyeta mleczna w cierpieniach żołądka i kiszki«. (60)

XIV. Sekcja chirurgiczna.

1. Dr. E. Flatau i Dr. Leśniowski (Warszawa). »Uszkodzenie rdzenia pacietzowego ze specjalnem uwzględnieniem odruchów« (na posiedzenie wspólne Sekcji chirurgicznej z Sekcją chorób nerwowych). (61)
2. Porównaj XI. 1. (45).

XV. Sekcja dentystryczna.

1. Władysław Zieliński i Kobylański (Warszawa). »O mechanicznem leczeniu braków podniebienia«. (62)
2. Stanisław Essigmann (Warszawa). »Demonstracya złotych koron systemu Wintera«. (63)
3. Dr. Leszczyński (Warszawa). »O znieczulaniu ogólnem dla celów dentystrycznych«. (64)
4. Pani Marya Linda (Warszawa). »O wypełnianiu ubytków próchnicowych szkłem«. (65)
5. Dr. Kułakowski (Warszawa). »Gingiwokaustyka i ocena środków przyżegających«. (66)

XVI. Sekcja chorób skórnych i wenerycznych.

1. Dr. Franciszek Krzyształowicz (Kraków). »O leczeniu liszaja żrącego sposobem Unny«. (67)
2. Prof. Dr. Władysław Reiss (Kraków). »O rozwoju naskórka ze szczególnem uwzględnieniem warstwy Malpighiego w pierwszych miesiącach życia płodowego« (z demonstracją preparatów drobnowidowych). (68)
3. Prof. Dr. Reiss. »O prawdziwych keloidach« (z demonstracją preparatów drobnowidowych). (69)
4. Prof. Dr. Aleksander Zarewicz (Kraków). »O kile złośliwej«. (70)
5. Prof. Dr. Zarewicz. »O wrzodach wenerycznych części pochwowej macicy«. (71)
6. Prof. Dr. Zarewicz wspólnie z prof. Dr. Julianem Nowakiem (Kraków). »O zmianach w tętnicach włosowatych, w przebiegu kiły wtórordzędnej występujących« (z demonstracyami). (72)

Wiadomości bieżące.

— Zapowiedziane na dzień 18 b. m. Walne Zebranie członków Kasy dla chorych przy Tow. »Unitas« nie przyszło do skutku z powodu braku kompletu.

O godzinie 9-tej nie było na sali ani jednego członka dopiero około 10-tej zebrało się 9 osób.

Jako komisarz rządowy obecny był Dr. Wizioł.

Następne Walne Zgromadzenie odbędzie się 1 kwietnia b. r.

O godzinie 11-tej przy komplecie około 18 członków mag. farm. Muthsam ogłosił V. Walne Zgrom. za otwarte. Z powodu nieobecności sekretarza — sekretarzem Zgromadzenia obrano mag. Geogeona. Sprawozdania z całorocznej czynności Wydziału nie odczytywano — ponieważ ogłoszone ono było w Nr. 3. »Kroniki farmaceutycznej«. Następnie mag. Szczepański zainterpelował ustępujący Wydział, dlaczego nie ogłoszono w rocznym sprawozdaniu — sprawozdania kasowego. Od czasu założenia Towarzystwa zawsze było to praktykowane.

Mag. Jawornicki interpelował Wydział dlaczego pomijając już poruszony poprzednio brak sprawozdania z obrotu funduszami Towarzystwa — sprawozdanie roczne i karty głosowania rozesłano członkom na 4 dni przed Zebraniem, gdy statut wyraźnie zastrzega — termin przynajmniej jedno tygodniowy. Mag. Smieszek i Stepek — bronili postępowania Wydziału a ostatni odczytał bilans całoroczny i zapewnił, że takowy w całości ogłoszony będzie w protokole z Walnego Zgromadzenia. Mag. Szczepański stawia wniosek udzielania tylko warunkowego absolutoryum — wniosek ten nie przychodzi pod głosowanie — a zebrani większością głosów uchwalają zupełne votum zaufania.

Nastąpiły wybory — komisya skrutacyjna ogłosiła wynik następujący: głosowało 76 członków (w roku 1898: 123, w r. 1899: 118).

Wybrani A. Smieszek (73) prezesem, H. Muthsam wiceprezesem, B. Pytlarski skarbnikiem, M. Łomnicki (41) sekretarzem W. Miętus (71), A. Stepek (70), Z. Łukowski (70), S. Hoffmann (70) S. Waligórski (51) wydziałowemi.

Jako wnioski Wydziału przedstawił mag. Stepek: 1) Podziękowanie pp.: F. Dewechewemu we Lwowie i A. Wagnerowi w Wiedniu za zajmowanie się sprawami Towarzystwa; 2) Rozpisanie konkursu na pracę zawodową społeczną, nagrody wynosić będą 30 zł. i 20 zł.

Obydwa wnioski uchwalono.

Następnie przyszedł pod obrady wniosek 15 magistrów farmacyi o utworzenie sekyi koncesyonaryszy i odpowiednich zmian statutu.

Mag. Jawornicki żąda odczytania wniesionej petycyi.

Podania nie odczytano ponieważ nie było go między aktami przyniesionymi na Walne Zebranie.

Zapisani do głosu Smieszek, Waligórski i Stepek występują »contra« zmianie statutu, powodując się obawą dopuszczenia dzierżawców do czynnego udziału w Towarzystwie. Mag. Jawornicki zrzekł się głosu »pro« — sprawa upadła.

Po załatwieniu kilku drobniejszych spraw o godzinie 1/2 2 Walne Zgromadzenie ogłoszono jako zamknięte.

— W dniu 30. marca r. b. odbyło się zebranie koleżeńskie w sal. gal. Tow. aptekarskiego pod przewodnictwem prezesa kol. Dewechego. Przedmiotem obrad krótkiego a ożywionego zebrania było omówienie naszego obecnego stanowiska wobec mającej się odbyć ankiety krajowej i państwowej. Uchwalono wobec ankiety państwowej wytrwać na stanowisku żądania powrotu do koncesyi personalnej i z tą nierozdzielnych postulatów t. j. zabezpieczenia bytu przez fundusz emerytalny, podwyższenie studjów, własnej reprezentacyi i t. p. W razie atoli gdy rząd pozo-

stanie nadal obojętny na słuszne żądania ogółu zawodu lub zechce tylko znanymi sposobami na raty sprawę załatwić — uchwalono solidaryzować się z kolegami innych krajów państwa austriackiego i w radykalny a stanowczy sposób zażądać — podporządkowania aptekarstwa wyłącznie pod ustawę przemysłową. Wobec ankiety krajowej zaś polecono delegatowi kol. A. Markowiczowi zwrócić uwagę Rady Zdrowia, iż sprawa reformy zawodu staje się nagłą jak również by przy omawianiu systemów przyszłego aptekarstwa, ze względu na dobro kraju nie pominięto projektu — ukrajowienia instytucji sanitarnej.

— W dniu 31. marca b. r. w krajowej Radzie Zdrowia odbyło się posiedzenie komisji w sprawie projektowanej reformy zawodu aptekarskiego pod przewodnictwem c. k. Rady Protomedyka Dra Merunowicza.

W skład komisji prócz c. k. Radców Dra Festenburga, Dra Krzyżanowskiego i Rektora Dra Kadyja powołani zostali ze strony właścicieli aptek pp. Piepes-Poratynski, zaś ze strony współpracowników aptekarskich Mag. F. A. Markowicz. P. Przewodniczący Protomedyk Dr. Merunowicz streścił dotychczasową działalność i pracę podjętą celem przywrócenia normalnych stosunków w aptekarstwie, uznając w zasadzie nie tylko słuszną ale piekącą potrzebę reformy zawodu, tak pod względem socyalnym jak i pod względem studjów i to na podstawie systemu koncesyj personalnej; odczytał następnie wniosek Rektora Dra Kadyja, zmierzający do ukrajowienia aptek. Projekt ukrajowienia aptek, mający doniosłe znaczenie dla społeczeństwa w przyszłości, poparty został przez Mag. f. A. Markowicza i na pełnej Radzie Zdrowia stanie się przedmiotem szczegółowych dyskusji. Pełna Rada Zdrowia krajowa zbierze się na posiedzenie po ankiecie wiedeńskiej, a do obrad zaproszeni zostaną jeszcze jeden magister farmacji i jeden właściciel apteki.

— Ankieta państwowa odbędzie się w połowie kwietnia r. b. w Wiedniu, na którą wyjeżdża kol. E. Heller senior z Krakowa i wydelegowany przez Namiestnictwo kol. K. Sklepiński, vice-senior.

— Dnia 19 marca wybuchł w Cieszanowie pożar, który w przeciągu dwóch godzin obrócił w perzynę prawie całe miasteczko. Między innymi spłonęła także doszczętnie apteka z całym urządzeniem i zapasami tak, iż dzierżawca tejże kol. Maksymilian Herschdörfer zdołał zaledwie uratować życie swe i swoich, straciwszy cały dobytek. Na domiar złego rozchorował się ciężko. Ponieważ kol. Herschdörfer znajduje się w bardzo ciężkim położeniu materjalnem powinniśmy mu dopomóc. Nie wzywamy do składek lub datków, ale odwołujemy się do możniejszych kolegów, aby pomogli dotkniętemu nieszczęściem koledze kredytem, bezprocentową pożyczką i t. p., aby mógł się wydzwignąć z ciężkiego położenia.

— Dzienniki doniosły, że w aptecę w Mielcu popełniono omyłkę, z powodu której chory omal nie przypłacił życia. Miano wydać wodę karbolową we flaszcze po wodzie »Saratice«.

Rozumie się gromy padały na aptekarza! Tymczasem sam chory prostuje w dziennikach, że pomyłka stała się nie z winy aptekarza, nawiasem mówiąc wzorowego, i że sam domagał się aby mu dano wody

karbolowej w przyniesioną flaszkę i t. d. Kto zna prowincjonalne stosunki, ten wie, że nadzwyczajny formalim jest niemożliwy. Powyższy fakt nie pierwszy i nie ostatni charakteryzuje ciężkie stanowisko aptekarza i pochopność ludzi w obdzieraniu go ze czci.

— Na nowe dwie apteki *w Łwowie* zaproponowała komisya kwalifikacyjna gremium aptekarzy Galicyi wsch. następujących kolegow: 1) Deweche'go Fryd., 2) Kajetanowicza Szymona, 3) Adama Gustawa, 4) Lisowskiego Jana, 5) Reina Eug. 6) Gruszczynskiego Wład.

Na nową aptekę w *Korolówce* zapropnowano: 1) Allerhanda Włodz., 2) Winnickiego, 3) Maryanowskiego K.,

— W artykułach, umieszczonych w *Czasopiśmie*, pisaliśmy, że aptekarze powinni zdobywać szersze pola pracy. Jednym z tych pól są pracownie rozbiorowe w celach higienicznych. W sprawie tej zabrał głos p. M. Stępowski w najpoważniejszym tygodniku warszawskim »Głos«. Artykuł ten przytaczamy w całości.

• W notatce o powstającej w Łodzi stacyi rozbiorowej produktów spożywczych czytamy, że kierownikiem jej ma jakoby zostać farmaceuta. Autor uważa to za niewłaściwe i nawołuje, aby miasto postarało się o odpowiedniejszego kierownika w osobie specjalnie wykształconego lekarza-hygienisty.

Będąc odmiennego w tym względzie zdania, postaram się uzasadnić je w krótkich słowach.

Chemja produktów spożywczych rozwinęła się w ostatnich latach ogromnie i stanowi dzisiaj samoistną gałąź chemji stosowanej. Jest to przedmiot tak specjalny, że w r. 1894 w Niemczech ustanowiono oddzielny, nowy typ »chemika produktów spożywczych« (Nahrungsmittelchemiker). Metody badań artykułów żywności opierają się na ogólnych zasadach ścisłych dochodzeń analitycznych, których przyswojenie leży w programie nauk farmaceuty, natomiast zupełnie stoi po za obrębem programu wykształcenia lekarza. To też każdy farmaceuta, z natury swego zawodu jest mniej lub więcej dobrym chemikiem, podczas gdy rzadko który lekarz posiada wykształcenie chemiczne w szerszym zakresie. Student medycyny tak jest przeciążony pracą kliniczną i naukami ściśle lekarskimi, że pięcioletni kurs uniwersytecki jest zbyt krótki, aby mu pozwolił studyować gorliwiej inne pomocnicze nauki.

W Niemczech w ciągu ostatnich lat paru powstało mnóstwo stacyi higienicznych i niema dziś prawie miasta większego, gdzieby pracowni rozbiorowej nie było. Przyczyniło się do tego niewątpliwie powołanie do życia instytucyi »chemików produktów spożywczych«, która skierowała młodzież na to nowe pole pracy społecznej.

W roku 1894 ogłoszone zostały specjalne przepisy odnosne do kwalifikacyi, jakie wymagane są od kandydatów, pragnących pozyskać stopień »Nahrungsmittelchemiker'a«. Posiadam pod ręką program nauk: od kandydatów wymaganem jest świadectwo dojrzałości, świadectwo z odbytej pięcio-semestralnej praktyki w jednej z pracowni chemicznych (uniwersyteckich lub politechnicznych) wreszcie egzamin wstępny (Vorprüfung) z chemii nieorganicznej, organicznej i analitycznej, fizyki, botaniki i mineralogii. Czas trwania egzaminu dla każdego kandydata — godzina, przy-

czem pół godziny przeznaczają się na chemię z mineralogią i po kwadransie na botanikę i fizykę. Celem pozyskania dyplomu chemika produktów spożywczych oprócz kwalifikacji powyższych kandydat obowiązany jest przedstawić świadectwo, że w ciągu swojej praktyki laboratoryjnej w uniwersytecie lub politechnice pracował przynajmniej jeden semestr nad ćwiczeniami z mikroskopem, oraz że po zdaniu egzaminu wstępnego przez trzy półroczna pracował z pożytkiem w jednej z zaaprobowanych przez państwo pracowni analitycznych do badania produktów spożywczych. Poza-tem przed komisją złożoną z profesorów i docentów obowiązany jest zdać egzamin ostateczny (Hauptprüfung) teorytyczny i praktyczny trwający cztery tygodnie, w ciągu których kandydat obowiązany jest rozwiązać cztery różne zadania z dziedziny chemii analitycznej i mikroskopii roślin, oraz zdać egzamin ustny, z zakresu 1) chemii nieorganicznej, organicznej i analitycznej, ze szczególnem uwzględnieniem związków wchodzących w skład produktów spożywczych, oraz truczyn mineralnych i organicznych; 2) technologii materiałów spożywczych i artykułów codziennej potrzeby z uwzględnieniem t. zw. przemysłu rolniczego, a więc młeczarstwa, gorzelnictwa, cukrownictwa, fabrykacji wina etc.; 3) botaniki ogólnej (systematyki, anatomii i morfologii roślin), ze szczególnem uwzględnieniem towarów, używanych w lecznictwie (Drogenkunde), bakteriologicznego badania wody i artykułów spożywczych, wszelako z ograniczeniem tego działu jedynie do otrzymywania prostych hodowli i 4) prawodawstwa, dotyczące handlu artykułami spożywczymi.

Zatwierdzając powyższe przepisy, państwo przewidziało, iż o nowy ten stopień ubiegać się będą farmaceuci; uznając ich pożyteczność na tem polu i aby ich tem więcej przyciągać, wydanem zostało prawo, mocą którego farmaceuci, którzy pozyskali stopień prowizora z odznaczeniem, zwolnieni są zupełnie od zdawania egzaminu wstępnego, i po odbyciu przepisanej praktyki mogą przystępować od razu do dyplomowej roboty. Doświadczenie rychło przekonało, że chemia produktów spożywczych nie pociągnęła lekarzy, których dotąd bardzo niewielu pracuje w laboratoryach. Natomiast już w r. 1897 przyznano 121 farmaceutom (*Pharmazeutische Zeitung* N, 32, 1897) stopień chemika prod. spożywczych, a dziś liczba ta niezawodnie kilka razy wzrosła. Roboty, wykonywane na stacjach higienicznych dotyczą przeważnie badania czystości i dochodzenia zafałszowań w produktach spożywczych, oraz badań fizjologicznych, wykonywanych na zlecenie lekarzy, a więc głównie analizowania moczu i płwocin. Zarówno jedno jak i drugie zadanie wymaga w znacznie większym stopniu znajomości chemii niż medycyny. Hygiena jako nauka, przestała być wyłącznie tylko przedmiotem studyów lekarskich. W zagadnieniach higieny zabierają dziś głos obok lekarzy, chemicy, pedagodzy, przemysłowcy pracownicy, ekonomiści, inżynierowie itd. Z równą słusnością powołanym jest i farmaceuta nieść swoją wiedzę na użytek ogólny. Rola jego tutaj jest tem więcej uzasadnioną, że zawód jego wiąże się ściśle z medycyną i aptekarz z konieczności musi posiadać pewien zapas umiejętności lekarskich. Obydwaj, lekarz i aptekarz, w równej mierze powołani są do niesienia ulgi cierpiącej ludzkości, każdy naturalnie w zakresie swojej specjalności. *Pharmacia soror medicinarum non ancilla* — powiedział jeden z głośniejszych lekarzy przed dwoma laty na międzynarodowym

kongresie lekarskim w Moskwie, ja zaś powołałam się tu tylko na opinię prof. Marceliego Nenckiego, który w farmaceutach właśnie widzi najodpowiedniejszy materiał na chemików sanitarnych.

Naturalnie to wykształcenie, jakie dzisiaj dają nasze uniwersytety farmaceutom, nieodpowiada zupełnie potrzebom chwili, a świeżo odbyty w Moskwie Zjazd Farmaceutyczny był wymownym protestem przeciwko panującemu systemowi. To też zdolniejsze i energiczniejsze jednostki, odczuwając braki w swoim wykształceniu, starają się je uzupełnić bądź to przez praktykę w krajowych pracowniach naukowych, bądź też wyjeżdżając na dalsze studia za granicę. Prawda, że jednostki te nie wracają już zwykle nigdy do uciążliwej pracy w aptece, lecz za dowód, że ich zdolności są należycie cenione, niech posłuży ta okoliczność, iż przy katedrze chemii organicznej w Warszawie znajduje się trzech asystentów-farmaceutów, że już pominię znaczną liczbę zatrudnionych w przemyśle. Głośny dziś w świecie higienista Pettenkofer do niedawna jeszcze był właścicielem apteki w Monachium; nie wspominam już o licznej rzeszy uczonych mężów, których różnemi czasami wydała farmacja.

Niewątpliwie stacya higieniczna w Łodzi będzie miała obszerne pole działalności i jeden pracownik zadaniu nie podoła. Byłoby do życzenia, aby nadzór powierzono w równej mierze lekarzowi i chemikowi, wszelako bez przewagi jednego na drugim. Nie współzawodnicząc o pierwszeństwo i wspierając się wzajemnie radami, mogą stworzyć idealną całość i pracować z pożytkiem dla publicznego dobra. Gdyby jednak z jakichkolwiek przyczyn taki zespół sił nie mógł być osiągnięty, pierwszeństwo w każdym razie przed lekarzem powinien mieć farmaceuta lub chemik ponieważ chemia produktów spożywczych jest dziedziną zupełnie obcą lekarzowi.

Maryan Stepowski

— Leon Marchlewski, znakomity chemik, mianowany został starszym inspektorem Zakładu dla badania środków spożywczych w Krakowie.

Nekrologja. Dnia 14. marca zmarł w Bozen s. p. Maryan Piotrowski aptekarz ze Skąły w wieku lat 37. Żal przedwczesni zmarłego kolegi.

Ś. p. Juliusz Riedl, b. właściciel apteki, zmarł w Krakowie w wieku lat 63.

— Wykaz nadesłanych wkładek za marzec b. r. umieścimy w następnym numerze *Czasopisma*.

Treść Nr. 7-go Czasopisma.

Tran rybi przez B. M. — Kronika naukowa. Nowe leki — Sprawy zawodu aptekarskiego: Sprawozdanie z 4-go posiedzenia Wydziału; Sprawozdanie kasowe od 2. września 1898 do 1. stycznia 1900 r. Fundusz emerytalny; Komitet gospodarczy IX. Zjazdu lekarzy i przyrodników polskich (ciąg dalszy); Wiadomości bieżące. — Ogłoszenia.

Redaktor odpowiedzialny: Teofil Starczewski
Nakładem galic. towarz. apték. Z drukarni W. A. Szyjkowskiego.

G. & R. FRITZ WIEN.

Hurtowny skład materiałów aptecznych

Acidum carbolicum rectific. cryst.
Acid. carbolic. crud. liq.

Sprzedaż wyrobów smołowych
fabryki chemicznej w Angern.

Przetwory farmaceutyczne

Emplastra,
Extracta, Tincturae, Unguenta
etc. Olea aetherea.

Acidum citric, Acidum tartaric.
Tartarus depur., Tartar. natronat.
w kryształach i proszku
chemicznie czyste.

Salvo Petrolia

Unguentum Paraffini G R F
we wszystkich gatunkach.

Acidum et Natrium salicylicum
oraz inne przetwory salicylowe
jak: Salolum, Salipyrinum, Bis-
muthum salicylicum etc. wszyst-
kich znakom. marek fabrycznych.

Cognac fine Champagne, Cognac
d'Espagne, Cognac de Hongrie
prawdziwe marki po
cenach bardzo przystępny. h.

Antipyrinum Hoechst marki: Lew
i Gwiazda. **Antipyrinum GRF**, „The-
seus Marke“ Marka znakomitej
jakości, odpowiadającej wymaga-
niom wszystkich farmakopei.

Wina z Malagi Scholtz Hermanos
ciemny, słodki Malaga seet,
Lacrimae Christi, prawdziwy
Jerez (Scherry) etc.
Wino Marsala.

Przetwory chininowe

Jobsta, Zimmera, Boehringera.
Brunswickie przetwory jodowe
kokainowe, kodeinowe i bromowe.

Specjalia lekarskie,

dietetyczne i kosmetyczne
krajowe i zagraniczne.

Glycerinum Sarga, niemiecka i
G. R. F. wszelkich jakości
i we wszelkich opakowaniach
po cenach fabrycznych.

Środki opatrunkowe
kapsułki żelatynowe
z najlepszych fabryk
po cenach fabrycznych.

Materiały apteczne proszkowane
ogrubnie, aż do najdelikatniej-
szych z najwzoroszych mate-
ryałów, **Materiały apteczne kraja-
ne wolne od pyłu.**

Maszynki do zaklejania opłatków
Opłatki lekarskie,
wsze kich systemów
po cenach fabrycznych.

Natrium hydrocarbonicm AVII
GRF wolna od węglanu dwusodo-
wego bardz lekkie i puszyste, o
czystym smaku, szybko rozpusz-
czalne. Najtańsza marka w handlu

Farmaceutyczne
i lekarskie przyrządy
instrumenty i utensylja
po cenach fabrycznych.

Apteka w Gołogórach
wraz z domem
jest zaraz do sprzedania.

Apteka pod „Białym Orłem“
w Krakowie

z wolnej ręki do sprzedania.

Pośrednictwo wykluczone. — Wiadomość u właścicielki w Krakowie przy ulicy Krzywej nr. 7 parter.

Poszukuję do mej drogueryi
wspólnika celem powiększenia
interesu.

Droguerya Cukiera we Lwowie.

Rafinerya nafty Adama hr. Skrzyńskiego w Libuszy

Stacya poczt., telegraf. i telefoniczna Zagórzany

poleca swe wyroby, najrozmaitszych nowych produktów benzyny a mianowicie: **Benzynę** odtłuszczoną, bezwonną, bezbarwną do wywabiania plam; **Benzynę** do celów technicznych, do poruszania benzyno-motorów, do ekstrakcyi, do czyszczenia maszyn; **Benzynę** do lamp gazogenowych.

Wysyłkę skutecznie się wprost z fabryki w dowolnych ilościach.

Dyplom honorowy
międzynarodowego zjazdu lek. arzy
we Lwowie 1888.

Złoty medal
na międzynarodowych wystawach
farmaceutycznych
we Wiedniu 1883 — w Pradze 1896.

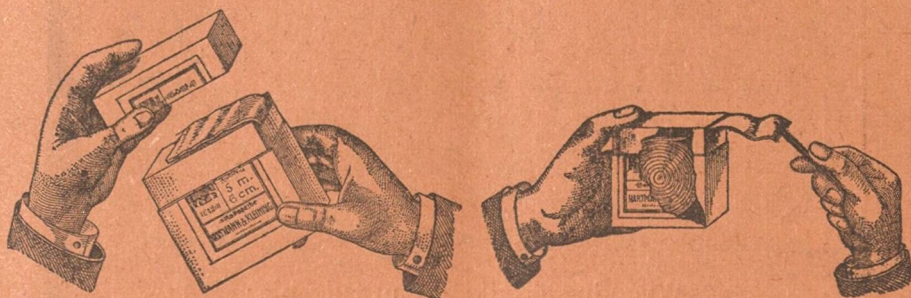
Nagroda państwowa, Cieplice 1895, Hohenelbe 1896

4 dyplomy honorowe, 13 złotych medali, 13 srebrnych i brązowych medali
2 nagrody państwowe.

Fabryka opatrunków Hartmann i Kleining

w Hohenelbe (Czechy)

Największa tego rodzaju fabryka, posiada własną blicharnię za pomocą najczystszej wody źródlanej, karę dla waty, wysmienicę urządzoną pracownię chemiczną. Kompletne urządzenia dla sterylizacji parowej

Sterylizacja w próżni według systemu Dr. Rohrbeka.

Patentowane opakowanie dla sterylizacji i przechowywania aseptycznego. Opakowanie waty na kształt pasek w oddzielnych warstwach.

Patent na watę drzewną, wełnę drzewną i filc drzewny.

Opaski z wełny drzewnej (Hygea) podług Dr. Walehera. — Paski podług rady sanitarnego Dr. Fürsta. — Podkładki z waty drzewnej.

Opaski klejowe i gipsowo-klejowe według Binglera, w użyciu dogodne, elastyczne i łatwo dające się zdejmować, przytem bardzo mocne.

Gaza chemicznie czysta i gaza jodoformowa w czwórnasób zwinięta w rolki **Wata opatrunkowa** w opakowaniu teksturowem albo bez. **Najmniejsze ilości.** Najwygodniejsze i niezawodne opakowanie dla częściowego użycia. **Sola — opatrunki**, rozciągliwe opaski kretonowe z końcami klejonemi. **Gelatoid — jedwabne do zszywania i Gelatoid-Catgut** jedyny środek antyseptyczny przy ropieniach.

Kompletne skrzynie opatrunkowe dla stacyj policyjnych i ratunkowych, gmin, dóbr, kolei i fabryk. — Takież skrzynie i torby dla straży pożarnej. — Pierwsza pomoc w różnych sortymentach. — Etui dla oficerów, kolarzy, turystów i dla domu. **Opatrunki z Airolem, Amyloformem, Ferropiryną, Jodoformem, Nosophenem, Xeroformem**

Firma dba o nieustające wprowadzanie nowości.

Robotnicy wycwiczeni, Kierownictwo fachowe. — Ruch za pomocą pary i wody Oświetlenie elektryczne.

Stosunki międzynarodowe przez filie w: Heidenheim, Berlinie, Chemnitz, Frankfurcie, Padwie, Rzymie, Turynie, Paryżu, Londynie, Nowym Yorku i Barcelonie.

Pięknie wykonane cenniki, tudzież próbkę przesyłamy chętnie i bezpłatnie.

Adres na telegramy: **KLKLEINING Hohenelbe.**

(23)

BG 90595/1900/30/7

Na kąpiele

w domu

Wygodne środki do urządzenia:

mineralnych kąpiele borowinowych i żelazistych
w domu oraz w każdej roku porze.

Od wielu lat wypróbowane

w Metritis, Endometritis, Oophoritis, Parametritis, Perimetritis, Peritonitis, bladacze, niedokrewności, żołącz, krzywicy w celu ułatwienia wessania wypocin, także w upławach białych, skłonności do poronień, w częściowych porażeniach parezach, w dnie, gościecu, nerwobolu kulszowym i guzach krwawnicowych.

Henryk Mattoni

w Francensbadzie,

Karlsbadzie — Wiedniu i Budapeszcie.

Nabyć można we wszystkich aptekach, w składach wód mineralnych i w drogueryach.

Paczka pocztowa do Austrii (za opłatą 30 centów) zawiera skrzyńceczki po 1 kilogramie soli borowinowej [2]

Redaktor odpowiedzialny: Teofil Starczewski.

Nakładem galic. towarz. aptek.

Z drukarni W. A. Szykowskiego.